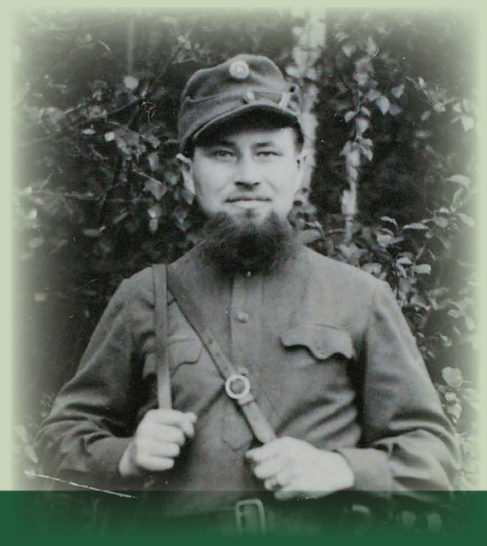

ALFONSAS SMETONA-*RAMŪNAS, ŽYGAUDAS*

1913 09 15–1950 07 05

Alfonsas Smetona gimė 1913 m. rugsėjo 15 d. Panevėžio aps. Vadoklių vls. Šilų parapijos Justinavos k. Baltramiejaus Smetonos ir Marijonos Dirsytės-Smetonienės šeimoje[1]. Policininkas.

1944 m. Panevėžio aps. Vadoklių vls. suorganizavo partizanų būrį ir jam vadovavo. Dalyvavo 1945 m. sausio 12 d. Ukmergės aps. Taujėnų vls. Užulėnio miške vykusiose Lėno kautynėse. Iki 1948 m. – Vyčio apygardos vado Danieliaus Vaitelio-*Briedžio* adjutantas, o šiam 1948 m. gegužės 13 d. žuvus – apygardos vadas. Atkūrė apygardos štabą, ėmėsi reorganizuoti karines apygardos struktūras, leido apygardos partizanų spaudą ir organizavo platų Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) vyriausiosios vadovybės leidžiamos spaudos platintojų tinklą.

LGGRTC nuotrauka

LGGRTC nuotrauka

Vyčio apygardos vadas A. Smetona-*Žygaudas* (antras iš kairės) ir Alfonsas Gritėnas-*Skalikas* (trečias iš kairės) su bendražygiais. *Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių*

Vyčio apygardos vadas A. Smetona-*Žygaudas*. *Iš Okupacijų ir laisvės kovų muziejaus rinkinių*

[1] Lietuvos valstybės istorijos archyvas

LGGRTC nuotrauka

1948 m. pavasarį–1949 m. rugpjūčio mėn. šioje Šilų mokyklos palėpėje veikė Vyčio apygardos štabas. Buvusio mokyklos pastato vaizdas. Panevėžio r. Raguvos sen. Šilų mstl. R. Trimonienė nuotr., 2001 m.

Panevėžio aps. Vadoklių vls. Šilų mst. pradinės mokyklos pastate tarp dviejų sienų buvo įrengęs bunkerį, kuriame 1948 m. pavasarį–1949 m. rugpjūčio mėn. veikė apygardos štabas, gyveno ir dirbo pats A. Smetona, jo adjutantai Petras Grakauskas-*Diemedis* ir Stasys Plienius-*Jurginas*, apygardos štabo sekretorė Paulina Mikonytė-*Valstietė*, buvo leidžiamas laikraštėlis „Lietuva, Brangi", ruošiami įsakymai ir kt. dokumentai. 1949 m. balandžio 20 d. *Žygaudo* įsakymu įsteigtos dvi Vyčio apygardos rinktines: Briedžio ir Krištaponio.

1999 m. gegužės 12 d. A. Smetonai pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1999 m. gegužės 18 d. dekretu jis apdovanotas Vyčio Kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Komandoro kryžius), o 1999 m. gegužės 27 d. dekretu jam suteiktas pulkininko laipsnis (po mirties).

Paminklas Vyčio apygardos, veikusios Kėdainių, Panevėžio ir Ukmergės apskrityse, vadams, partizanams, jų rėmėjams ir ryšininkams atminti. Bendras paminklo ir jo fragmento vaizdas. Aut. buvęs Vyčio apygardos vado *Žygaudo* adjutantas, politinis kalinys Stasys Plienius. Panevėžio r., Vilniaus–Panevėžio magistralės dešinėje pusėje, priešais posūkį į Raguvą, prie Šilų miško. Pastatytas 2000 m. J. Paršeliūno nuotr., 2011 m.

Parengė Rūta Trimonienė